

PM Rotel II (Dnr KS 2022/406)

Anmälan om svar på remiss av Boverkets rapport Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar

Remiss från Finansdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remiss godkänns.

Föredragande borgarråd Joakim Larsson anför följande.

Ärendet

Finansdepartementet har remitterat Boverkets rapport *Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar* till Stockholms stad för yttrande. Vissa äldre hissar som har en kombination med grind eller vikdörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet kan ha ett mellanrum mellan dörrarna som är stort nog för att ett litet barn ska få plats. Utredningen konstaterar att om hissen sätts i rörelse med ett barn i detta utrymme kan det få allvarliga konsekvenser.

Boverkets utredning bedömer att den totala investeringskostnaden för att åtgärda alla berörda hissar med säkerhetsrisker är cirka 11 miljarder kronor. Borträknat kostnaden för de hissar som ändå skulle åtgärdas i samband med löpande underhåll under en antagen tioårsperiod som följer på regleringen, handlar det om en total kostnad på cirka 8,4 miljarder kronor som kan ses som en direkt följd av regleringen. Detta motsvarar en årlig kostnad på cirka 490 miljoner kronor.

Effekten av regleringen blir att åtgärdskostnaderna tidigareläggs i relation till de renoveringsplaner som föreligger för befintliga hissar. Även om detta sannolikt innebär att kostnaderna blir lägre på totalen jämfört med om hissarna åtgärdas i ett senare skede, kan det vara svårt för inte minst mindre fastighetsägare med många hissar att i närtid bekosta de åtgärder det handlar om.

Nytta av regleringen har uppskattats till mellan 0,7 och 6,8 miljoner kronor per år. Därutöver har det även gjorts en uppskattning av den minskade riskkostnaden för dödsfall och allvarliga personskador. Denna nytta har skattats till totalt cirka 78 miljoner kronor.

När den nytta som värderats jämförs med den årliga investeringskostnaden är en eventuell reglering inte samhällsekonomiskt motiverad. Boverket konstaterar att fastighetsägare ändå bör ha i åtanke att de kommer att behöva åtgärda de aktuella hissarna förr eller senare, och ta kostnaden när detta inträffar.

Åtgärder för att förbättra säkerheten innebär investeringskostnader för fastighetsägarna. Totalt uppskattas cirka 25 800 hissar av 126 000 hissar i Sverige vara berörda.

Förslaget innebär att det krävs ändringar på förordningsnivå. Boverket menar att dessa ändringar bör träda i kraft så snart som möjligt. En övergångsperiod bör bestämmas till 10 år. Skälen för detta är att denna tidsperiod tillgodoser berörda aktörers behov av att få tillräckligt med tid att ställa om och vidta förberedande åtgärder för att utföra de nya säkerhetshöjande åtgärderna.

På grund av kort remisstid har staden svarat med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med ett kontorsyttrande. Stockholms Stadshus AB avstår från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är viktigt att inga nya obligatoriska uppgifter från staten får införas utan medföljande finansiering till kommuner.

Fastighetskontoret är positivt till förslaget i sin helhet.

Stadsbyggnadskontoret efterfrågar en vägledning från Boverket avseende det praktiska arbetet och implementeringen av det nya regelverket.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på remiss godkänns.

Stockholm den 12 oktober 2022

JOAKIM LARSSON

Bilaga

Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Vissa äldre hissar som har en kombination med grind eller vikedörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet kan ha ett mellanrum mellan dörrarna som är stort nog för att ett litet barn ska få plats. Utredningen konstaterar att om hissen sätts i rörelse med ett barn i detta utrymme kan det få allvarliga konsekvenser.

Boverkets utredning bedömer att den totala investeringskostnaden för att åtgärda alla berörda hissar med säkerhetsrisker är cirka 11 miljarder kronor. Borträknat kostnaden för de hissar som ändå skulle åtgärdas i samband med löpande underhåll under en antagen tioårsperiod som följer på regleringen, handlar det om en total kostnad på cirka 8,4 miljarder kronor som kan ses som en direkt följd av regleringen. Detta motsvarar en årlig kostnad på cirka 490 miljoner kronor.

Effekten av regleringen blir att åtgärdskostnaderna tidigareläggs i relation till de renoveringsplaner som föreligger för befintliga hissar. Även om detta sannolikt innebär att kostnaderna blir lägre på totalen jämfört med om hissarna åtgärdas i ett senare skede, kan det vara svårt för inte minst mindre fastighetsägare med många hissar att i närtid bekosta de åtgärder det handlar om.

Nytan av regleringen har uppskattats till mellan 0,7 och 6,8 miljoner kronor per år. Därutöver har det även gjorts en uppskattning av den minskade riskkostnaden för dödsfall och allvarliga personskador. Denna nytta har skattats till totalt cirka 78 miljoner kronor.

När den nytta som värderats jämförs med den årliga investeringskostnaden är en eventuell reglering inte samhällsekonomiskt motiverad. Boverket konstaterar att fastighetsägare ändå bör ha i åtanke att de kommer att behöva åtgärda de aktuella hissarna förr eller senare, och ta kostnaden när detta inträffar.

Åtgärder för att förbättra säkerheten innebär investeringskostnader för fastighetsägarna. Totalt uppskattas cirka 25 800 hissar av 126 000 hissar i Sverige vara berörda.

Förslaget innebär att det krävs ändringar på förordningsnivå. Boverket menar att dessa ändringar bör träda i kraft så snart som möjligt. En övergångsperiod bör bestämmas till 10 år. Skälen för detta är att denna tidsperiod tillgodoser berörda aktörers behov av att få tillräckligt med tid att ställa om och vidta förberedande åtgärder för att utföra de nya säkerhetshöjande åtgärderna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB. Fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret har inkommit med ett kontorsyttrande. Stockholms Stadshus AB avstår från att svara på remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att det är positivt att en övergångsperiod om 10 år föreslås och att äldre hissar kan åtgärdas i en takt som är samhällsekonomiskt motiverad.

Stadsledningskontoret konstaterar att utredningen inte redovisar finansieringsprincipen. Finansieringsprincipen innebär att inga nya obligatoriska uppgifter från staten får införas utan medföljande finansiering till kommuner. Stadsledningskontoret konstaterar att staden är en större fastighetsägare som bedöms få utökade investeringskostnader till följd av regleringen. Finansdepartementet bör därför utreda huruvida statliga bidrag kan erhållas för de åtgärder som regleringen innebär.

Fastighetskontoret

Fastighetskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Fastighetskontoret förvaltar en stor mängd fastigheter och byggnader i olika delar av Stockholm, och i beståndet finns cirka 335 hissar. Kontoret arbetar kontinuerligt med underhåll och förbättringsåtgärder av hissbeståndet för att upprätthålla säkerhet och lagkrav.

Kontoret ställer sig positiv till förslaget i sin helhet och välkomnar de ytterligare preciserade förbättringskraven för undvika olyckor med personskador som följd.

Kontoret bedömer att Boverkets rapport ”Uppdrag att utreda åtgärder för vissa säkerhetsrisker i äldre hissar” är väl genomarbetat.

Kontoret delar Boverkets uppfattning om att införandet av ytterligare precisering av förbättringskrav gällande säkerhet kan innebära ökade kostnader för fastighetsägarna men är nödvändiga för att minimera antalet hissolyckor.

Tidigare konsekvensutredning för hissar har baserats på ett perspektiv för vuxna brukargrupper och inte ur ett specifikt barnperspektiv. Kontoret välkomnar ansatsen att tillvarata barnrättsperspektivet i frågan.

Gällande de kulturhistoriska bevarandevärden bör utgångspunkten, som förslaget framhåller, vara att välja en lösning som gör det möjligt att såväl bibehålla byggnadens och hissens kulturvärden som att tillgodose utformningskraven och de tekniska egenskapskraven.

Utgångspunkten om att tillgängligheten inte får försämrats vid införandet av säkerhetsåtgärder är i enlighet med kontorets uppfattning.

Boverket föreslår en övergångsperiod till 10 år, vilket kontoret anser är rimligt. Kontoret håller även med att denna tidsperiod tillgodoser berörda aktörers behov av att få tillräckligt med tid att ställa om och vidta förberedande åtgärder för att utföra de nya säkerhetshöjande åtgärderna. Som framkommer i utredningen tar det tid att lägga om planerat underhåll, lägga om budget och att det kan uppkomma svårigheter att få tag på hisstekniker.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontoret tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på förslaget till att utöka möjligheten att ställa krav på förbättringsåtgärder av äldre hissar i alla typer av bygnadsverk. Kontoret konstaterar att ärendemängden kommer att öka avsevärt, främst inom tillsyns- och anmälningsärenden. Under Boverkets utredning har stadsbyggnadskontoret deltagit i intervjuer och kvarstår i samma bedömning, men har önskemål om vissa förtydliganden kring hur kraven bör tillämpas i praktiken. Kontoret bedömer att Boverkets förslag inte är tillräckligt tydligt avseende om det gäller proaktiv eller reaktiv tillsyn. Kontoret anser att retroaktiva krav är svårhanterliga i praktiken inom ramen för byggnadsnämndens tillsyn. Med anledning av detta efterfrågas en vägledning som tydliggör det praktiska arbetet.

I Boverkets rapport framgår att det ska göras en skälighetsbedömning av vad som krävs för att öka säkerheten i äldre hissar. Kontoret instämmer med att det kan vara svårt att tolka vad som faller in under begreppet ”skäligen kan fordras”. Med anledning av detta ses ett behov av att dels förtydliga begreppet, dels förtydliga vem som bär ansvaret för bedömningen. Vidare ställer sig stadsbyggnadskontoret frågande till hur ett register för alla berörda hissar ska tas fram. Uppskattningsvis finns det cirka 10 000 hissar i Stockholms stad i dag, vilket innebär ett omfattande och resurskrävande åtagande för kommunen. Om tillsynen ska kunna genomföras av kommunerna behövs även en lagstadgad tillsynstaxa. Boverkets förslag är retroaktiva krav, där ansvaret föreslås ligga inom ramen för byggnadsnämndens tillsyn. Kontoret anser att retroaktiva krav är svårhanterliga inom ramen för byggnadsnämndens tillsyn. Kontoret menar därför att om regeringen väljer att gå vidare med förslaget, så bör Boverket vara ansvarig myndighet för tillsynen.